

CCR, critica la adresa CJUE, subliniaza ca rapoartele MCV nu constituie norme de drept european | Prioritatea de aplicare a dreptului UE nu trebuie perceputa în sensul înlaturarii sau desconsiderarii identitatii constitutionale nationale

Prioritatea de aplicare a dreptului Uniunii Europene nu trebuie perceputa în sensul înlaturarii sau desconsiderarii identitatii constitutionale nationale, se arata în motivarea deciziei prin care Curtea Constitutionala a respins o serie de exceptii si a decis ca sunt constitutionale mai multe articole din lege care se refera la înfiintarea si operationalizarea Sectiei pentru Investigarea Infractionilor din Justitie (SIJ).

"O reglementare speciala în Constitutia României o are raportul dintre dreptul national si dreptul Uniunii Europene (...). Astfel, clauza de aderare la Uniunea Europeana cuprinde în subsidiar o clauza de conformitate cu dreptul UE, potrivit careia toate organele nationale ale statului sunt obligate în principiu sa implementeze si aplice dreptul UE. Acest lucru este valabil si pentru Curtea Constitutionala, care asigura, în virtutea art.148 din Constitutie, prioritatea de aplicare a dreptului european. Însa aceasta prioritate de aplicare nu trebuie perceputa în sensul înlaturarii sau desconsiderarii identitatii constitutionale nationale (...) ca garantie a unui nucleu identitar de fond al Constitutiei României si care nu trebuie relativizata în procesul integrarii europene", se arata în motivare.

CCR afirma ca, în virtutea acestei identitati constitutionale, este abilitata sa asigure suprematia Legii fundamentale pe teritoriul României.

"Potrivit clauzei de conformare cuprinse chiar în textul art. 148 din Constitutie, România nu poate adopta un act normativ contrar obligatiilor la care s-a angajat în calitate de stat membru (...), însa cele anterior aratate cunosc desigur o limita constitutionala, întemeiata pe conceptul de 'identitate constitutionala nationala'", se precizeaza în documentul citat.

Curtea Constitutionala mentioneaza ca "principiul statului de drept presupune securitate juridica, respectiv încrederea legitima a destinatarilor în efectele dispozitiilor legale în vigoare si în modul de aplicare al acestora, astfel încât orice subiect de drept sa-si determine în mod previzibil conduita".

"Or, în masura în care unele instante judecatoresti lasa neaplicate din oficiu dispozitii nationale pe care le considera ca fiind contrare dreptului european, în vreme ce altele aplica aceleasi reglementari nationale, considerându-le conforme dreptului european, standardul de previzibilitate al normei ar fi puternic afectat, ceea ce ar genera o grava insecuritate juridica si, implicit, încalcarea principiului statului de drept", se mai arata în motivare.

Curtea Constitutionala a respins, pe 8 iunie, o serie de exceptii, hotarând ca sunt constitutionale mai multe articole din lege care se refera la înfiintarea si operationalizarea SIJ.

Potrivit unui comunicat transmis atunci de CCR, judecatorii constitutionali au respins, cu majoritate de voturi, ca neîntemeiata, exceptia de neconstitutionalitate si a constatat ca dispozitiile art. 88 ind.1 alin.(1)-(5), ale art. 88 ind.2- ind.7, ale art.88 ind.8 alin.(1) lit.a)-c) si e) si alin.(2), precum si ale art.88 ind.9 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciara sunt constitutionale în raport cu criticile formulate.

De asemenea, cu unanimitate de voturi, CCR a respins, ca devenita inadmisibila, exceptia de neconstitutionalitate a dispozitiilor art.88 ind.1 alin.(6) art.88 ind.8 alin.(1) lit.d) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciara.

Tot cu unanimitate de voturi a fost respinsa, ca inadmisibila, exceptia de neconstitutionalitate a OUG nr.90/2018

privind unele masuri pentru operationalizarea Sectiei pentru Investigarea Infractiunilor din Justitie.

În comunicat, CCR își exprima punctul de vedere în legatura cu decizia Curtii de Justitie a Uniunii Europene cu privire la SIIJ.

"Din perspectiva controlului de constitutionalitate, hotărârea CJUE nu aduce elemente de noutate, nici cu privire la efectele juridice pe care le produc Decizia 2006/928 si rapoartele MCV întocmite de Comisie pe baza acesteia, stabilind, asa cum o facuse în prealabil si instanta constitutionala româna, caracterul obligatoriu al Deciziei 2006/928 si caracterul de recomandare al rapoartelor MCV, si nici cu privire la continutul Deciziei 2006/928, stabilind ca România are sarcina de a colabora cu buna-credinta cu Comisia Europeana 'pentru a surmonta (...) dificultatile întâmpinate cu privire la realizarea obiectivelor de referinta mentionate'. Prin urmare, Curtea si-a mentinut jurisprudenta anterioara si a constatat ca singurul act care, în virtutea caracterului sau obligatoriu, ar fi putut constitui norma interpusa controlului de constitutionalitate realizat prin raportare la art.148 din Constitutie - Decizia 2006/928 -, prin dispozitiile si obiectivele pe care le impune, nu are relevanta constitutională, întrucât nu complineste o lacuna a Legii fundamentale si nici nu stabileste un standard mai ridicat de protectie decât normele constitutionale în vigoare", sustine CCR.

Curtea Constitutionala aminteste ca CJUE a stabilit ca reglementarile privind înfiintarea SIIJ trebuie sa respecte urmatoarele:

- * sa fie justificate de imperative obiective si verificabile legate de buna administrare a Justitiei;
- * sa fie însoțite de garantii specifice care sa înlature orice risc care sa aduca atingere independentei judecatorilor si procurorilor;
- * în cadrul procedurii de investigare, judecatorii si procurorii sa beneficieze de dreptul la o cale de atac eficienta si la un proces echitabil, de prezumtia de nevinovatie si de dreptul la aparare.

"Având în vedere cele trei aspecte asupra carora s-a pronuntat CJUE, care decurg din dreptul Uniunii si în special din valoarea statului de drept prevazuta la articolul 2 TUE, Curtea Constitutionala a analizat în ce masura principiul statului de drept, care are consacrare expresa în dreptul national, în art.1 alin.(3) din Constitutia României, este afectat prin reglementarile care guverneaza înfiintarea Sectiei pentru investigarea infractiunilor din Justitie si a constatat ca acestea reprezinta o optiune a legiuitorului national si îndeplinesc garantiile stipulate în Hotărârea CJUE, în acord cu prevederile constitutionale cuprinse în art.1 alin.(3) si în art.21 alin.(1) si (3) referitoare la accesul liber la justitie, dreptul la un proces echitabil si solutionarea cauzelor într-un termen rezonabil si, implicit, în acord cu prevederile art.2 si art.19 alin.(1) TUE", transmite CCR.

Referitor la competenta instantei de judecata cu privire la interpretarea si aplicarea dreptului european, CCR sustine ca, în primul rând, o instanta judecatoreasca are competenta sa analizeze conformitatea unei dispozitii din "legile interne" cu dispozitiile de drept european prin prisma art.148 din Constitutie si, în cazul în care constata contrarietatea, are competenta sa aplice cu prioritate dispozitiile de drept al Uniunii în litigiile ce antameaza drepturile subiective ale cetatenilor.

"În toate cazurile, prin notiunea de 'legi interne', Constitutia are în vedere exclusiv legislatia infraconstitutională. Legea fundamentala își prezerva pozitia ierarhic superioara în virtutea art.11 alin.(3) din Legea fundamentala, art.148 neatribuind dreptului Uniunii prioritate de aplicare fata de Constitutia României, astfel ca o instanta judecatoreasca nu are abilitatea de a analiza conformitatea unei dispozitii din 'legile interne', constatate ca fiind constitutională printr-o decizie a Curtii Constitutionale, cu dispozitiile de drept european prin prisma art.148 din Constitutie", mai arata CCR.

În opinia Curtii Constitutionale, declarând caracterul obligatoriu al Deciziei 2006/928, CJUE a limitat efectele acesteia dintr-o dubla perspectiva: pe de o parte, a stabilit ca obligatiile ce rezulta din decizie cad în sarcina autoritatilor române competente sa colaboreze institutional cu Comisia Europeana (par.177 din hotarâre), deci în sarcina institutiilor politice, Parlamentul si Guvernul României, si, pe de alta parte, ca obligatiile se exercita în temeiul principiului colaborarii loiale, prevazut de art.4 TUE.

"Din ambele perspective, obligatiile nu pot incumba instantelor de judecata, organele statului care nu sunt abilitate sa colaboreze cu o institutie politica a Uniunii Europene", este una dintre concluziile CCR.

"În al treilea rând, Curtea a constatat ca dispozitivul Hotarârii CJUE, potrivit caruia o instanta de judecata 'este autorizata sa lase neaplicata din oficiu o dispozitie nationala care intra în domeniul de aplicare al Deciziei 2006/928 si pe care o considera, în lumina unei hotarâri a Curtii, ca fiind contrara acestei decizii sau articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE' nu are niciun temei în Constitutia României, întrucât art.148 din Constitutie consacra prioritatea de aplicare a dreptului Uniunii fata de dispozitiile contrare din legile interne. Or, rapoartele MCV, întocmite în baza Deciziei 2006/928, prin continutul si efectele lor, astfel cum acestea au fost stabilite prin Hotarârea CJUE din 18 mai 2021, nu constituie norme de drept european pe care instanta de judecata sa le aplice cu prioritate înlaturând norma nationala. Asa fiind, judecatorul national nu poate fi pus în situatia de a decide aplicarea prioritara a unor recomandari în detrimentul legislatiei nationale, declarata conforma Constitutiei nationale de catre Curtea Constitutionala, întrucât rapoartele MCV nu normeaza, deci nu sunt susceptibile de a intra într-un conflict cu legislatia interna", mai explica CCR.

În concluzie, CCR considera ca hotarârea din 18 mai 2021, pronuntata de CJUE, nu poate fi considerata un element ce poate determina un reviriment jurisprudential sub aspectul constatarii incidentei Deciziei 2006/928/CE în controlul de constitutionalitate si, implicit, a încalcarii art.148 din Constitutie.

Pe 18 mai, Curtea de Justitie a Uniunii Europene a decis ca este de competenta instantelor nationale sa verifice daca înfiintarea Sectiei speciale de investigare a infractiunilor din Justitie, care are competenta exclusiva de anchetare a judecatorilor si procurorilor, respecta cerintele prevazute de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Potrivit Curtii de Justitie a UE, "revine instantelor nationale sarcina de a verifica daca reforma care a condus în România la înfiintarea unei sectii specializate în cadrul Ministerului Public însarcinate cu anchetarea judecatorilor si a procurorilor, precum si normele privind numirea procurorilor încadrati în aceasta sectie nu sunt de natura sa faca sectia mentionata permeabila la influente exterioare".